

בבית המשפט העליון

רע"א 4453/18

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

המבקשים: 1. ניסים דערוש
2. חנה דערוש

נגד

המשיבים: 1. אגודת גורן, מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ
2. ציון פלח
3. אסתר פלח

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה (השופטת ד' סלע) מיום 9.5.18 בהפ"ב [34145-11-17](#) [פורסם בנבו]

בשם המבקשים: עו"ד רון בן מיוור

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הבוררות, תשכ"ח-1968: סע' 24\(3\), 24\(4\)](#)

מיני-רציו:

* נוכח האופי המיוחד של הבוררות באגודות שיתופיות הנובע, בין היתר, מיחסי הקרבה המיוחדים ושותפות האינטרסים בין חברי האגודה, בינם לבין עצמם וכינם לבין האגודה, ההתערבות השיפוטית בהליכי הבוררות במגזר החקלאי מצומצמת אף יותר מהליכי בורות "רגילים".

* בורות – החלטות של בית-משפט – רשות ערעור

* בורות – פסק בורר – התערבות בית-המשפט

בקשת רשות ערעור על פס"ד מחוזי במסגרתו נדחתה בקשת המבקשים לביטול פסק בורות. ברקע, החלטת ועד המושב לשייך למשיבים 2-3 (להלן: פלח), כרבע מהמגרש עליו החזיקו המבקשים כלול עופות, וזאת ללא הסכמת המבקשים ויידועם. בפועל, נותר מגרש הלול בחזקת המבקשים. כשנתיים לאחר מכן, ביקשו המבקשים לשדרג את הלול והחלו בעבודות, ללא היתר בנייה וללא הסכמתה של האגודה. לאחר פניה מצד פלח, הוועדה המקומית לתכנון ולבניה החלה בהליכי אכיפה ועבודות השדרוג הופסקו. בהמשך לכך פנו המבקשים להליך בורות. הבורר מצא כי החלטת המושב להקצות

חלק משטח המחלוקת לטובת פלח ללא הסכמת המבקשים בטלה ומבוטלת. עם זאת, נפסק כי חלק משטח המחלוקת יועבר מחזקת המבקשים לחזקת פלח עד לסוף שנת 2022 ועל המבקשים להרוס חלק מהלול שמצוי בשטח זה. עוד נפסק כי בהתקיים תנאים מסוימים, תשתף האגודה פעולה עם המבקשים בקידום הליכי תכנון שיידרשו לצורך קבלת היתר בניה לשדרוג הלול וכי פלח לא יהיו רשאים להתנגד לשדרוג הלול. כן נפסק כי האגודה תשלם למבקשים פיצוי בסך של 30,000 ש"ח בעבור השקעותיהם לצורך שדרוג הלול, וכן 15,000 ש"ח בעבור הוצאותיהם בניהול הליך הבוררות. התביעה שכנגד שהגישו פלח – נדחתה. בבקשתם חוזרים המבקשים על הטענות שהעלו לפני ביהמ"ש המחוזי בהן כי הבורר פעל בחוסר סמכות עת שהורה על הריסה חלקית של הלול וכן כי הבורר לא העניק למבקשים הזדמנות לטעון לגבי הגבול החדש בין החלקות.

ביהמ"ש העליון (השופט ד' מינץ) דחה את הבקשה מהטעמים הבאים:

הלכה מושרשת היא כי רשות ערעור על פסקי דין של ביהמ"ש בענייני בוררות תינתן במקרים חריגים בלבד בהם מתעוררת שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או כאשר נגרם עיוות דין למי מהצדדים. יתרה מכך, נוכח האופי המיוחד של הבוררות באגודות שיתופיות הנובע, בין היתר, מיחסי הקרבה המיוחדים ושותפות האינטרסים בין חברי האגודה, בינם לבין עצמם ובינם לבין האגודה, ההתערבות השיפוטית בהליכי הבוררות במגזר החקלאי מצומצמת אף יותר מהליכי בוררות "רגילים".

בענייננו, למעט טענה, שהועלתה בלשון רפה, לפיה פסק דינו של ביהמ"ש המחוזי "חוטא לכללי הצדק הטבעי", המבקשים לא טענו כלל כי המקרה דנא מעורר שאלה עקרונית או כי נגרם להם עיוות דין. המבקשים אינם מרוצים מהתוצאה אליה הגיע הבורר וביהמ"ש המחוזי, ותחושותיהם טבעיות ואף מובנות. ברם, חוסר שביעות רצון של מי הצדדים אינו אמת המידה למתן רשות ערעור. בשולי הדברים ביהמ"ש מוסיף, כי הוא תמים דעים עם ביהמ"ש המחוזי כי הבורר לא חרג מסמכותו בכך שקבע גבול חדש בין החלקות ועם הקביעה כי לא נפגעה זכות הטיעון של המבקשים.

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה (השופט ד' טלע) מיום 9.5.2018 [בהפ"ב 34145-11-17](#) [פורסם בנבו] במסגרתו נדחתה בקשת המבקשים לבטל פסק בוררות שניתן ביום 14.9.2017 על ידי הבורר עו"ד רני גורלי.

הרקע לבקשה

1. המבקשים, חברי משיבה 1 (להלן: האגודה), נמנים עם דור המייסדים של מושב גורן ומחזיקים, בין היתר, בלול עופות בתחום אזור המגורים של המושב, ששטחו כ-1,000 מ"ר. משיבים 2-3 (להלן: פלח) גם הם חברי האגודה ובעלי נחלה הצמודה ללול.

2. ביום 7.9.2011 התקבלה על ידי ועד המושב החלטה לשייך כרבע ממגרש הלול לפלח (להלן: החלטת המושב ו-שטח המחלוקת בהתאמה), ללא הסכמת המבקשים או יידועם. בפועל, נותר מגרש הלול בחזקת המבקשים. בשנת 2013, בעקבות הנחיות חדשות של משרד החקלאות, ביקשו המבקשים לשדרג את הלול והחלו בעבודות, ללא היתר בנייה וללא הסכמתה של האגודה. לאחר פניה מצד פלח, הוועדה המקומית לתכנון ולבניה מעלה הגליל (להלן: הוועדה המקומית) החלה בהליכי אכיפה ועבודות השדרוג הופסקו.

3. בהתאם לתקנון האגודה, פנו המבקשים לרשם האגודות השיתופיות לצורך מינוי בורר, וביום 21.9.2014 מונה עו"ד רני גורלי (להלן: הבורר) להכריע כבורר יחיד בסכסוך בין הצדדים. המבקשים ביקשו כי הבורר יורה למושב לחתום על בקשה לוועדה המקומית להיתר בניה. בנוסף, ביקשו כי ייקבע שחתימת המושב על הבקשה להיתר בניה אינה כרוכה בפתרון סוגיית הגבול שבין נחלת המבקשים לבין נחלת פלח. לחלופין, הבורר התבקש לדון ולהכריע בסכסוך הגבולות. המבקשים תבעו גם פיצויים מהמושב ומפלח בגין נזקים שנגרמו להם. פלח עתרו בתביעה שכנגד לסילוק ידם של המבקשים משטח המחלוקת, להריסת חלק הלול המצוי בשטח המחלוקת, וכן לדמי שימוש ראויים ולפיצויים.

4. לאחר בחינת טענות הצדדים, ניתן פסק בוררות ביום 14.9.2017. הבורר מצא כי החלטת המושב – להקצות חלק משטח המחלוקת לטובת פלח – הסתמכה, לכאורה, על הסכמת השכנים, אך המבקשים הכחישו כי נתנו את הסכמתם והסכמה כאמור לא הוכחה על ידי האגודה. ללא הסכמת המבקשים, לא היה מקום לגרוע חלק ממגרש הלול ולהעבירו לחזקת פלח. משכך, הבורר קבע כי החלטת המושב בטלה ומבוטלת. עם זאת, נפסק כי חלק משטח המחלוקת – כפי שסומן במפה שצורפה לפסק הבוררות – יועבר מחזקת המבקשים לחזקת פלח עד לסוף שנת 2022 ועל המבקשים להרוס חלק מהלול שמצוי בשטח זה. השטח שיישאר בחזקת המבקשים יהיה במעמד של "חלקה ב" – שמשמעו החזקה זמנית – ומעמדו וגבולותיו לא ישתנו, אלא במסגרת הסדרה סטטוטורית כוללת של חלוקת קרקעות האגודה בין חבריה. עוד נפסק כי בהתקיים תנאים מסוימים, תשתף האגודה פעולה עם המבקשים בקידום הליכי תכנון שיידרשו לצורך קבלת היתר בניה לשדרוג הלול. ככל שכך יקרה, פלח לא יהיו רשאים להתנגד לשדרוג הלול. כמו כן, הבורר הורה כי האגודה לא תנקוט בפני מוסדות התכנון עמדה שלילית לגופו של עניין. לבסוף, נפסק כי האגודה תשלם למבקשים פיצוי בסך של 30,000 ש"ח בעבור השקעותיהם לצורך שדרוג הלול, וכן 15,000 ש"ח בעבור הוצאותיהם בניהול הליך הבוררות. התביעה שכנגד שהגישו פלח – נדחתה.

5. בעקבות פסק הבוררות הגישו המבקשים לבית המשפט המחוזי בקשה לביטולו על בסיס שתי עילות: חלק מקביעותיו של הבורר – קביעת הגבול החדש, ההוראה להרוס חלק מהלול, אופן תכנון הלול; וקביעות עובדתיות לעניין הקצאת הקרקעות במושב – נעשו בחוסר סמכות ועל כן קמה עילת ביטול מכוח [סעיף 24\(3\)](#) לחוק [הבוררות](#), התשכ"ח-1968 (להלן: חוק הבוררות); לצדדים לא ניתנה הזדמנות לטעון ביחס לגבול החדש ועל כן קמה עילת ביטול גם מכוח [סעיף 24\(4\)](#) לחוק הבוררות. בנוסף, המבקשים העלו גם מספר טענות ערעוריות באופיין כנגד פסק הבוררות וחלק מקביעות הבורר.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

6. בפסק דין מנומק ומפורט, דחה בית המשפט המחוזי את בקשת הביטול. בית המשפט מצא כי, בניגוד לטענת המבקשים, הבורר לא חרג מסמכותו. באשר לקביעת הגבול, בית המשפט ציין כי הבורר התבקש לקבוע כי הגבולות המסומנים בתכניות שצורפו לכתב התביעה הם "הגבולות הנכונים". משכך, אין לומר כי הבורר פעל בחריגה מסמכות בקבעו את מיקום הגבול בין החלקות. באופן דומה, בית המשפט קבע כי גם טענת המבקשים כי הבורר לא היה מוסמך להורות על הריסת הלול בחלקו, דינה להידחות. במסגרת התביעה שכנגד ביקשו פלח להרוס את כל חלק הלול המצוי בשטח המחלוקת. מקביעתו של הבורר כי רק חלק משטח המחלוקת אכן שייך לפלח, נובעת גם סמכותו להורות על הריסת חלק הלול הנמצא בשטח זה. באשר לתנאים שקבע הבורר לתכנון הלול, מצא בית המשפט כי תנאים אלה נשענו על תביעת פלח, במסגרתה ביקשו מהבורר להורות כי "לא תעשה כל בנייה ו/או תוספת על הלול הקיים באופן שיהווה מטרד". התנאים והמגבלות שהציב הבורר נבעו מסעד זה ועל כן לא היוו חריגה מסמכות. לבסוף, בנוגע לקביעות העובדתיות לעניין הקצאת קרקעות במושב, ציין בית המשפט כי הקביעות הללו פירטו את הבסיס העובדתי והנורמטיבי שעמד בבסיס הכרעת הבורר ולא סעד חדש או קביעה אופרטיבית, ועל כן לא חרג הבורר מסמכותו.

7. גם טענת המבקשים כי נפגעה זכות הטיעון שלהם עקב כך שלא ניתנה בידיהם הזדמנות לטעון ולהביא ראיות בנוגע לקביעת גבול חדש נדחתה. בית המשפט ציין כי המבקשים טוענים למעשה כי במסגרת הליך הבוררות התגוננו מפני גריעת שטח המחלוקת בכללותו, אך לא התגוננו מפני גריעת חלק משטח המחלוקת. טענה זו נדחתה ממספר טעמים: ראשית, כי יש להניח שכל טיעון שהעלו המבקשים כנגד שטח המחלוקת כולו חל גם על גריעת חלק מהשטח; שנית, אף אם ישנם טיעונים נוספים אותם יכלו המבקשים להעלות, היה עליהם לצפות אפשרות כי ההחלטה לא תהיה

בינארית. טענה דומה, לפיה לא היה בידם לטעון בנוגע לתנאים לתכנון הלול ומידותיו שקבע הבורר בפסק הבוררות, נדחתה אף היא.

מכאן הבקשה שלפני.

טענות המבקשים

8. בבקשתם חוזרים המבקשים על הטענות שהעלו לפני בית המשפט המחוזי ומצביעים על טעויות שנפלו, לשיטתם, בפסק הדין. כך, נטען כי הבורר פעל בחוסר סמכות עת שהורה על הריסה חלקית של הלול. סמכותו של הבורר להעניק סעד זה נשענה על התביעה שכנגד שהגישו פלח, אשר נסמכה על החלטת המושב. משעה שקבע הבורר כי החלטת המושב בטלה ומבוטלת, לא הייתה עוד סמכות לבורר לקבוע גבול חדש בין החלקות וכל שכן ליתן צו הריסה. באופן דומה, נטען פעם נוספת כי הבורר לא העניק למבקשים הזדמנות לטעון לגבי הגבול החדש בין החלקות.

דיון והכרעה

9. דינה של הבקשה להידחות, אף מבלי להזדקק לתשובת המשיבים.

10. הלכה מושרשת היא כי רשות ערעור על פסקי דין של בית המשפט בענייני בוררות תינתן במקרים חריגים בלבד בהם מתעוררת שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או כאשר נגרם עיוות דין למי מהצדדים (ראו, למשל: [רע"א 3821/18](#) כפר ידידה מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ נ' מלצר [פורסם בנבו] (27.6.2018)). יתרה מכך, נוכח האופי המיוחד של הבוררות באגודות שיתופיות הנובע, בין היתר, מיחסי הקרבה המיוחדים ושותפות האינטרסים בין חברי האגודה, בינם לבין עצמם ובינם לבין האגודה, ההתערבות השיפוטית בהליכי הבוררות במגזר החקלאי מצומצמת אף יותר מהליכי בוררות "רגילים" (ראו: [רע"א 3680/00 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פ"ד נז\(6\) 618, 605 \(2003\)](#)).

11. בענייננו, למעט טענה, שהועלתה בלשון רפה, לפיה פסק דינו של בית המשפט המחוזי "חוטא לכללי הצדק הטבעי", המבקשים לא טענו כלל כי המקרה דנא מעורר שאלה עקרונית או כי נגרם להם עיוות דין. המבקשים אינם מרוצים מהתוצאה אליה הגיע הבורר ובית המשפט המחוזי, ותחושותיהם טבעיות ואף מובנות. ברם, חוסר שביעות רצון של מי הצדדים אינו אמת המידה למתן רשות ערעור. ובשולי הדברים

אוסף, כי תמים דעים אני עם בית המשפט המחוזי כי הבורר לא חרג מסמכותו בכך שקבע גבול חדש בין החלקות ועם הקביעה כי לא נפגעה זכות הטיעון של המבקשים.

12. הבקשה נדחית. משלא נתבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' באב התשע"ח (15.7.2018).

ש ו פ ט

18044530_N01.doc רח

מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, supreme.court.gov.il

ד' מינץ 54678313-4453/18

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)